

زلزلہ خاموش (طلاق)

مریم اشراقی - دکتر فیروزہ بیگم مطلق

تابستان ۱۳۹۹

پیش‌نقد

ازدواج پیوندی است که بین زن و مرد به وجود می‌آید و این پیوند و یکی بودن موجب می‌شود که در صحنه زندگی با همه دشواری‌هایش غرق شادی و لذت شود. در حقیقت اساس تشکیل خانواده و زوجیت مبتنی بر تفاهم، محبت، همدلی و همکاری است، اما گاهی در روند مادی زندگی شاهد چیزی خلاف آنچه از هدف ازدواج ذکر کردیم هستیم، چرا که در کنار پدیده ازدواج پدیده طلاق که با پیدایش ازدواج توأم بوده نمایان می‌شود.

مسئله اینجاست که به محض این که طلاق مطرح می‌شود نخستین مفهومی که به ذهن متبادر می‌شود، جدایی رسمی در قالب سند و قباله طلاق و محضر است. اما طلاق اشکال دیگری هم دارد زیرا همیشه به جدایی فیزیکی نمی‌انجامد. بنابراین، ممکن است زن و شوهر با توجه به پیامدهای مادی و وقوع طلاق رسمی جلوگیری کنند، اما در ادامه زندگی مشترک خود نوعی دیگری از طلاق را در پیش می‌گیرند که طلاق عاطفی^۱ نامیده می‌شود. طلاق عاطفی ممکن است در رابطه‌ای به وجود آید که در آن تفاوت‌های آشکار کمی وجود دارد و

1. Emotional Divorce

همسران به راحتی در کنار هم زندگی می‌کنند، اما در احساسات شخصی یکدیگر شریک نیستند، از سوی دیگر، طلاق عاطفی رابطه‌ای را توصیف می‌کند که در آن همسران در محیط‌های اجتماعی، خوب و صمیمی به نظر می‌رسند ولی در خلوت قادر به تحمل یکدیگر نیستند.

براین در طلاق عاطفی، زوجین فقط زیر یک سقف زندگی می‌کنند، در حالی که انتظارات بین آن‌ها کاملاً قطع شده یا بدون میل و رضایت است. محققان می‌دانند در طلاق هیجانی زوجین با هم زندگی می‌کنند ولی فقط جسم خاکی آن‌ها به هم است و هیچ تعلق روحی و روانی نسبت به هم ندارند و در همین زمان، بیشتر بحران‌های اخلاقی و آسیب‌های اجتماعی، روحی و روانی پیش می‌آید. اگر به دنبال طلاق هیجانی، زوجین نیازهای خود را مطرح نکنند و یا در ارتباط با یکدیگر به نیازهای خود توجه نکنند و به راه‌حل مثبتی برای دستیابی به نیازهایشان نرسند، استرس، ناکامی، سوءخواب، خشم و در نهایت دل‌زدگی زناشویی بروز پیدا می‌کند.

به عبارتی دیگر، وجود مشکلات شدید و فراگیر روحی در برقراری و حفظ روابط صمیمانه و ارضای انتظارات و نیازهای یکدیگر می‌تواند مایه‌ی نارضایتی زن و شوهر از یکدیگر و نیز از هم‌گسختگی کانون خانواده را به دنبال داشته باشد که تأثیرات سوء این جدایی بر زوجین و سایر اعضای خانواده، نیاز به رسیدگی و رفع این مشکل را مطرح می‌سازد.

بررسی آمارهای موجود در زمینه طلاق در کشور نشان می‌دهد که این پدیده اجتماعی در سال‌های اخیر شیوع رو به بالایی داشته است؛ با این حال آمارهای

موجود صرفاً به طلاق قانونی و کتبی مربوط می‌شوند و چه بسا که طلاق عاطفی بین زوجین از این میزان نیز بیشتر باشد که نیازمند توجه ویژه مسئولان و مشاوران خانواده به این مورد می‌باشد.

یکی از راه‌هایی که مشاوران و روان‌شناسان فعال حوزه خانواده و ازدواج می‌توانند از بروز طلاق عاطفی جلوگیری نمایند، شناسایی و در نتیجه درمان عوامل افزایش سائق و جانی زوجین است. در واقع، بررسی و شناسایی عوامل تأثیرگذار بر این پدیده می‌تواند به مشاوران خانواده و ازدواج و سایر روان‌شناسان فعال در حوزه خانواده روح کمک کند تا راهبردهای مداخله‌ای خود برای کمک به زوجین متعارض بر نیازهای عواملی تنظیم نمایند که بیشترین تأثیر را در گرایش آن‌ها به طلاق عاطفی دارد.

بنابراین، کتاب حاضر به بررسی راه‌های تنظیم‌شناختی هیجان، بی‌آلایشی و راهبردهای مقابله‌ای با طلاق هیجانی در زنان متقاضی طلاق می‌پردازد. که تعداد ۳۵۰ نفر از زنان متقاضی طلاق، مراجعه‌کننده به دادگاه خانواده، یکی از شهرها در نظر گرفته شد و از طریق جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه‌های طلاق عاطفی گاتمن، فرم کوتاه پرسشنامه تنظیم‌شناختی هیجان گارنفسکی و کپیج، مقیاس بی‌آلایشی زناشویی واکر و تامسون، پرسشنامه راهبردهای مقابله‌ای بکس و لازاروس استفاده شده است و سپس داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از نسخه ۱۸ نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

این کتاب برگرفته از پایان‌نامه است.

فهرست مطالب

۱.....	فصل اول
۳.....	مقدمه
۴.....	سلامت جسم و سلامت روان
۵.....	طلاق عاطفی
۷.....	تحقیقات داخلی و خارجی
۱۱.....	آسیب‌های اجتماعی
۱۲.....	تعاریف مفهومی متغیرها
۱۳.....	تعاریف عملیاتی متغیرها
۱۵.....	فصل دوم
۱۷.....	نقش زنان در خانواده بعد از طلاق
۱۸.....	محدودیت و توانمندی‌های خانواده‌های طلاق گرفته
۱۹.....	طلاق هیجانی
۲۱.....	عوامل تسهیل‌گر طلاق هیجانی
۲۱.....	مراحل تشدید تعارض زناشویی
۲۳.....	فرآیندهای حل تعارض
۲۶.....	مراحل جدایی از دیدگاه مارک نیپ

۲۷.....	دلایل استمرار زندگی بعد از طلاق هیجانی
۲۹.....	نظریه‌های مربوط به طلاق هیجانی
۳۱.....	تنظیم‌شناختی هیجان
۳۳.....	طبقه‌بندی هیجانات
۳۴.....	تعاریف تنظیم هیجان
۳۵.....	ویژگی‌های تنظیم‌شناختی هیجان
۳۷.....	مهارت‌های زمینه‌ای تنظیم‌شناختی هیجان
۳۹.....	ویژگی‌های نظری مرتبط با تنظیم‌شناختی هیجان
۴۴.....	بی‌آلایشی
۴۶.....	ابعاد بی‌آلایشی: ناهنجاری
۵۰.....	نظریه‌ها و مدل‌های خاص مرتبط با بی‌آلایشی
۵۳.....	رویکرد تعاملی با روزمره
۵۴.....	رویکرد تکاملی شارپ
۵۵.....	راهبردهای مقابله‌ای
۵۶.....	بررسی تاریخی و تحولی شکل‌گیری مفهوم مقابله
۵۸.....	انواع مهارت‌های مقابله
۵۹.....	انواع مقابله‌های کارآمد
۶۲.....	مقابله‌های ناکارآمد و غیرمفید
۶۶.....	نظریه‌های مقابله
۶۷.....	نظریه تحولی - چرخه زندگی
۶۸.....	پیشینه تحقیقات داخلی و خارجی
۷۱.....	پیشینه تحقیقات خارجی

۷۵..... فصل سوم

۷۷.....	طرح و جامعه آماری و برآورد حجم نمونه
۷۸.....	ابزارهای گردآوری اطلاعات

۸۱.....	شیوه اجرا.....
۸۱.....	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
۸۲.....	یافته‌های جمعیت‌شناختی.....
۸۴.....	یافته‌های توصیفی.....
۸۵.....	یافته‌های استنباطی.....
۸۶.....	بررسی فرضیه‌ها.....

۸۹.....	فصل چهارم.....
۹۱.....	مقدمه.....
۹۱.....	نتیجه‌گیری.....
۹۸.....	محدودیت‌ها.....
۹۸.....	پیشنهادهای کاربردی.....
۱۰۱.....	منابع.....